

בג"ץ 8420/21

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

העותרים: 1. גלית הנביא אלנקווה
2. ד"ר יצחק שריב
3. ריקי גולן אמרגי
4. אורי קרמן
5. הילה טוב
6. רם פרומן
7. ברק גיא
8. גלילה יבין
9. דנה בז'רנו
10. ד"ר שלומי ששון
11. קרן מוכתר
12. ירון יעקבי
13. ויקטור בר
14. גילה שמולוביץ'
15. הפורום החילוני
16. חדו"ש לחופש דת ושוויון

נ ג ד

המשיבים: 1. צבא הגנה לישראל
2. שר הביטחון

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: ט' בסיון התשפ"ג (29.05.23)

מזכיר הרכב: ג'רייס אליאס
קלדנית: אלירן דבלס / גלית טובינה

בשם העותרים: עו"ד הרב אורי רגב; עו"ד יפעת סולל

בשם המשיבים: עו"ד נטע אורן; עו"ד יובל שפיצר

פרוטוקול

- 1
2 עו"ד אורן: הצו על תנאי יצא בשני ראשים. נתרכז בראש השני של תיחום האיסור על הכנסה
3 וצריכה של 15 בסיסי צה"ל. כנקודת מוצא, נתייחס למאפיינים הייחודיים שלצה"ל לצד
4 המאפיינים של הלכות פסח והשילוב של שני הדברים האלה הוא נקודת המוצא לתיחום
5 האיסור. צה"ל מאופיין במספר רב מאוד של מתקנים שבהם מתקיימת פעילות הצבא. בעניין

1 צריכת המזון בצה"ל, תנאי הבישול, האחסון וצריכת המזון שונים ממוסדות אחרים שגם שם
 2 מוגש מזון בחדרי האוכל, אך יש צריכה ובישול של מזון בחדרי המגורים, מטבחונים ומקומות
 3 שונים בבסיסי. מאפיין נוסף, זה המגורים המשותפים של חיילים שלא בוחרים את השותפים
 4 שלהם, לא ליחידה או לחדר ולנים יחד עם חיילים מכל גווי האוכלוסייה. בנוסף, יש חובה
 5 לספק מזון כשר לחיילי צה"ל. דבר נוסף שמאפיין את הצבא הוא הצורך להבטיח שכל הפעולות
 6 שנעשות על ידי חיילים ישמרו את האחידות והשותפות בין החיילים וכל זה לצורך המוכנות
 7 הצבאית לפעילות המבצעית. לצד החובה של צה"ל להבטיח מזון כשר לחייליו, חלה עליו חובה
 8 לכבד את זכויות החיילים ולפגוע בזכויות האלה במידה המזערית האפשרית. בימי חול ובימות
 9 השנה, חיילי צה"ל יכולים לצרוך כל מזון שהם רוצים. לעומת זאת, בפסח יש כללים הלכתיים
 10 ייחודיים ומחמירים. השילוב של המאפיינים האלה עם החמרות הלכתיות שחלות בחג הפסח
 11 משליך על אופן מימוש הכללים כדי להבטיח את החובות של צה"ל כלפי החיילים וזכויות כל
 12 המשרתים – אלה שמקפידים על מצוות ואלה שמעוניינים לצרוך מזון אחר. כל הבדיקה שהצבא
 13 עשה היא נגיעה מנקודת המוצא הזו. עוד לפני הצו על תנאי היה צוות בדיקה.

14
 15 כבוד השופט י' עמית: יש טענה אם אנו חוששים מזליגה, מה זה זליגה מתוך הבסיס או מישהו
 16 שאכל מחוץ לבסיס.

17
 18 עו"ד אורן: הטענה הזו היא טענה שאפשר לטעון, גם אם חייל נמצא בבית, יכול לצרוך חמץ
 19 מחוץ לבסיס ומתעורר חשד של זליגה לבסיס. צריך לקבוע איזשהו כלל שיבטיח במידת האפשר
 20 את האיזונים שלוקחים. הכלל שקבעה הרבנות הראשית שהיא הגורם המוסמך, היא קובעת
 21 שלתוך הבסיס בימי חג הפסח לא ייכנס חמץ, אז הכלל הזה ברור לכל החיילים ולכל מי שנכנס
 22 לבסיסים ולכן זה מפחית את החשש לזליגה. לעומת זאת, כלל אחר יגרום לזה שחייל לא רק
 23 במעבר מחוץ הבסיס לתוכו אל תוך כדי שהותו הוא יכול להיכנס למקום שאוכלים בו חמץ,
 24 להיכנס למטבח, לחדר.

25
 26 כבוד השופט י' עמית: איך את מאבחנת את פסק הדין לגבי האסירים לעומת חיילים.

27
 28 עו"ד אורן: פסק הדין הזה קבע שהאיסור לאפשר לאסירים לא יהודיים שמתגוררים עם
 29 אסירים יהודים לצרוך חמץ הוא מידתי. נאמר שצריך ללמוד, לכבד ולחיות ביחד. ושמזון, גם
 30 אם כשר, וגם אם לא, זה דבר שהוא מידתי בנסיבות. נאמר שאסירים לא יהודים שלא שוהים
 31 בתאים עם אסירים לא יהודים זה בסדר. המצב בצה"ל שונה בתכלית. רוב חיילי צה"ל הם
 32 יהודים ולכן דווקא ביחס לפסק הדין הוא מחדד את המידתיות של ההסדר הזה. בצבא יש הרבה
 33 יותר חשש, דווקא אצל אסירים יש הפרדה מאוד ברורה במקום שבו יש הכנה של המזון.
 34 לחיילים יש תנועה חופשית למקומות הכנת המזון והם גם צורכים מזון כחלק מפעילות הפנאי
 35 שלהם ולכן יש חשיבות ברורה שלא יהיה מצב שיהיו חיילים גם בגלל כל הערכים של הצבא
 36 והצורך בשמירת האחידות, שלא יהיה מצב שיהיה חייל שבמהלך חג הפסח החייל לא יוכל לגשת
 37 למקומות מסוימים, הוא יחשוש לחלוק חדר עם חבר. בוודאי ישנם רבנים לדקדק דיקוקי הלכה

1 שונים. בסופו של דבר, יש גורם אחד בצה"ל שהוא המוסמך לקבוע מהו מזון כשר ולהבטיח
2 שחיילי צה"ל מקבלים מזון כשר.

3

4 כבוד השופט י" עמית: אני מפנה לפסקה 68 לתשובה שלכם. בעצם, למה הגעתם לכאן. אתם
5 הגעתם לכאן בגלל שהגזימו. צה"ל אומר אנחנו נפסיק להגזים. 75 שנה כולנו חיים ככה. צה"ל
6 הגזים, התחילו לעשות מסדרי חמץ ולפרוץ לארונות. למה לא תסתפקו בהישג הזה?

7

8 עו"ד סולל: ראשית, צר לי לומר שמהפסח האחרון קיבלנו לא מעט סיפורים גם לגבי מסדרי
9 חמץ. השאלה היא לגבי איך נראית אותה פרהסייה צהלית. בעצם, המשיבים אומרים לנו בסיסי
10 צה"ל, הבסיס כולו הוא חדר פרטי שלגביו כל חייל שומר מצוות צריך להיות אחראי ולכן כל
11 כניסה של חמץ לתוך כל השטח הזה, יש בה משום פגיעה בהלכות הפסח. יש שתי שאלות
12 משפטיות, הראשונה היא האם החובה החוקית של צה"ל להבטיח שכל חייל צה"ל יוכל לקבל
13 מזון כשר לפסח מחייבת את המסקנה שלהם שאי אפשר להכניס חמץ לכל שטחי כל מחנות
14 צה"ל. האם זו טענה סבירה. כולנו חיים בישראל וכולנו חיים בסיטואציה שבה שומרים על
15 כשרות במוסדות ציבור ולא ראינו שום דבר שדומה לזה.

16

17 כבוד השופטת ג' כנפי שטייניץ: אנחנו בסיטואציה של בחינת הסמכות או בחינת הסבירות.

18

19 עו"ד סולל: אני חושבת שיש פה גם וגם. הסמכות נובעת מהחוק שהמטרה שלו היא להבטיח
20 שלכל חייל צה"ל תהיה נגישות טובה וראויה למזון כשר. מתוך זה, להוציא את ההנחיות
21 שאומרות אסור בכלל שמשוהו ייכנס, כל דבר כזה ייפגע בכשרות של כל הבסיס.

22

23 כבוד השופטת ג' כנפי שטייניץ: יש הוראה בחוק איסור הונאה בכשרות. יש את הרב הראשי
24 לצה"ל שהוא פרשן מוסמך לעניין הזה.

25

26 עו"ד רגב: האם סביר לומר שכל דבר שיגיד הרב הצבאי הראשי אין לגביו כל ביקורת או
27 התייחסות? האם רב הכלא באותה פרשה שאומר דברים אחרים לגמרי, אם האסיר הלא יהודי
28 מחזיק בארונות שלו ובתא שהוא חולק עם אסיר יהודי מזון לא כשר לפסח, אף אחד לא יציק לו
29 על זה והוא גם רשאי לאכול את זה בתא. פה אנחנו רואים בדיוק את ההפך. כל טיפת חמץ
30 שתכנס לכל שטח הבסיס תגרום לכך שבחדר האוכל המזון לא יהיה כשר לפסח.

31

32 כבוד השופטת ג' כנפי שטייניץ: אנו עוסקים כאן בפרשנות הלכתית?

33

34 עו"ד רגב: הרי, לא יכול להיות שרק הרב הצבאי הראשי צודק וכל הרבנים האחרים טועים.

35

36 כבוד השופט א' שטיין: זה יכול להיות מפני שמה שאתם מבקשים זה התערבות בשיקול הדעת
37 של הצבא. לצבא יש את המסגרות שלו ואנחנו לא נכנסים לשאלות הלכתיות או לנעליים של
38 הרבנים. אנו שואלים האם המדיניות שנהוגה בצה"ל לוקה בחוסר סבירות קיצונית בולטת, לא

1 סתם אי סבירות. זה אומר שאין שום רב צבאי שהיה מפעיל את שיקול הדעת בהינתן המסגרת
 2 החוקית. סעיף 1 מחייב את הצבא להבטיח אוכל כשר, זה אומר שאפשר שניתן להפעיל שיקול
 3 דעת שימנע פגיעה בהלכות פסח. בזה העניין מסתיים כי הרב הצבאי הוא זה שקובע, לא אתם
 4 ולא אנחנו. כך צריך לגדר את זה. גברתי תאמר לי איך יש כאן חוסר סבירות קיצונית? כשהיה
 5 צריך, אנחנו אכן אמרנו שהצבא הגזים. אני אישית מתנגד לפתיחת ארונות וזה פגיעה חמורה
 6 ולא מידתית והיא גם לא כתובה בשום מקום, אך ברגע שאנו נכנסים לעצם האיסור להכנסת
 7 מאכל לא כשר יש רק סמכות אחת, הרב הראשי וצריך להראות שהוא שגה באופן קיצוני.

8
 9 עו"ד רגב: החוק מדבר על הבטחת מזון כשר והרב הצבאי אחראי על כך שבחדרי האוכל של
 10 הצבא יהיה מזון כשר לכלל החיילים. יש פה קפיצה משפטית מאוד גדולה בין להבטיח שיהיה
 11 מזון כשר בחדרי האוכל של צה"ל לבין לומר בכל מקום בבסיס אסור להכניס חמץ.

12
 13 כבוד השופט א' שטיין: גברתי תקרא את סעיף 1 לפקודה.

14
 15 עו"ד רגב: צריך להבטיח מאכל כשר ואין חולק על כך. גם דינים צבאיים כפופים לחוקי היסוד
 16 וחייל הוא כמו כל אדם. צריך לומר בהקשר הזה, יש פה תחושה שזה לא כל כך חשוב.

17
 18 כבוד השופט י' עמית: מה אתם רוצים? חדרים או פינה בבסיס? הבסיסים רבים ושוניים הם.
 19 אתם גם מדברים על החדרים, לא רק על חורשה בקצה הבסיס.

20
 21 עו"ד רגב: צריך לדבר על חומרת הפגיעה. בפסק הדין כב' השופט פוגלמן מבחין בין היקפי
 22 פגיעה שונים של חולים מאושפזים שלא יכולים לצאת לבין עובדים ומבקרים שיכולים לצאת
 23 ולהיכנס. אני אקח את זה לענייננו, יש הרבה מאוד חיילים בהרבה מאוד סוגים של בסיסים.
 24 אנחנו אומרים שחיילים שתנאי השירות שלהם שנכנסים ויוצאים כל יום לבסיס, חוזרים לבסיס
 25 עם מה שאכלו בחוץ ואין עם זה בעיה. אנחנו מסתכלים פה על הסיטואציה שבה הפגיעה
 26 האמתית והקשה היא בחיילים שמרותקים לבסיס ומצויים בבסיסים שמרוחקים ממקומות שיש
 27 בהם חנויות לרכישת מזון. יש סוגים של בסיסים וחברתי כתבה שיש פה עניין של שוויון בין
 28 החיילים. המסקנה שלה אומרת, אם אי אפשר להבטיח לכל החיילים נגישות לחמץ באופן שלא
 29 פוגע בשאר החיילים, הרי שעדיף סיטואציה שבה לא יהיה לאף אחד. זכות יסוד של כל אדם
 30 היא מוחלטת כשלעצמה והפגיעה המותרת צריכה להיות בהתייחס לקשיים ולזכויות האחרות
 31 שחלות בכל לאתר ואתר.

32
 33 הוקלד ע"י אלירן

34
 35 עו"ד רגב: אם הטענה שיכול להיווצר קושי או חוסר וודאות ורוצים לדבר על מתחמים
 36 ספציפיים בואו נדבר על זה. זה לא אומר שכל מי שמכניס חמץ מונע כשרות.

37

1 כבוד השופט א' שטיין: לא מונע, אך קיימת הסתברות שזה מונע כשרות. גם זכויות יסוד
2 כפופות לחוק. הצבא הוא כשר.

3

4 כבוד השופט יי עמית: נניח שאין קושי שפלוני אלמוני יאכל חמץ בפינת הבסיס. כמו שעושים
5 עם העישון. אומר לך הצבא יש לי ערכים נוספים ואם בארוחת צהריים שניים יאכלו שם זה
6 פוגע לי בערכים אחרים.

7

8 עו"ד רגב: אכילת חמץ זה דבר שפוגע בערכים? הרי אין כל מניעה שחיילים יאכלו בחדר אוכל.
9 אנו עומדים על כך שלחייל תהיה זכות לקבל אוכל כשר. ואין כל מניעות שהחיילים שלא
10 אוכלים כשר ישבו איתו בחדר האוכל. אנו מדברים על זה שגם בשעות הפנאי חייל יאכל חטיף
11 קורני בפינת החדר. אם הולכים ואוכלים משהו זה פוגע בלכידות?

12

13 כבוד השופט א' שטיין:
14 אנו לא קובעים מהי לכידות. צבא ההגנה לישראל קובע.

15

16 עו"ד רגב: מה זה לכידות? יכריחו אנשים לעשן או לא לעשן? בואו נדבר מהותית. האם אפשר
17 לדבר על לכידות שהמשמעות שלה היא כפיה? האם אפשר לדבר על לכידות כשאנו לא מכירים
18 בכבוד האדם?

19

20 כבוד השופט ג' כנפי שטייניץ: יש לי קושי בין מוסדות רפואיים לצבא. הוא מעצב את חיי
21 הבסיס הוא מעצב את אורחות החיים של החייל. הוא קובע מה החייל ילבש מה הוא יאכל והוא
22 גם קובע שהוא יסכן את חיו. נדמה לי שהסמכות של מפקד הרבה יותר רחבה מסמכות של מנהל
23 במוסד אזרחי. אני לא רואה שאתם מתייחסים בטיעונים שלכם לכך.

24

25 עו"ד סולל: דווקא משום שהצבא הוא מקום שיש בו מרכיבים רבים מאוד מאוד של כפייה וכפי
26 שכבודה ציינה ברכיבים הכי חזקים שלכפיה על חי יאדם, חייבים להבטיח שאת מה שהוא לא
27 מחויב מבחינת הצבא, לא נוגעים. אך כשאנו מברים על דברים שאין להם שום קשר להתנהלות
28 הצבאית, זה לא ענין של כוח אדם, כפי שדובר בתיקים אחרים או בנראות, בשיער או בזקן זה
29 לא זה. גם כשהוא נותר בזכותו של כל חייל וכל חיילת להחליט מה הם אוכלים.

30

31 כבוד השופט א' שטיין:
32 כל חייל וכל חיילת צריכים להיות נתונים להיכן שהם משרתים. לכן נועדה הפקודה מ-1949.

33

34 עו"ד סולל: אני לא חושבת שחייל צריך לגדר את עצמו. גם בפסק דינו של השופט הנדל נאמר
35 שגם אם חייל מחזיק מזון לא כשר לפסח ואדם שומר מצוות רואה אותו זה לא פוגע בשמירת
36 הכשרות שלו. הדברים נאמרו בפסק הדין מפורש על ידי מי שאמר שמדובר בפגיעה לא קשה. אנו
37 מדברים על זכות מאוד מאוד יסודית. כאמור, אין פקודה שאומרת חיילי צה"ל לא רשאים
38 לאכול חמץ. זה לא מה שזה אומר. הפקודה אומרת מי שצורך מזון כשר צריך שיוכל לצרוך מזון

1 כשר גם בפסח. ואז אנו כן מגיעים לשאלה של מידתיות. אמרה חברתי יש קושי כי במטבחים
2 בצה"ל שלא כמו במקומות אחרים חיילים נכנסים ויוצאים. אז אפשר להחליט את זה שלא
3 ייכנסו בפסח.

4

5 כבוד השופט י' עמית: בכך גב' פוגעת בחיילים.

6

7 עו"ד סולל: כל ההסתכלות כאן היא קצת רואה בזכות הזאת של צריכת מזון כתנאי לא מספיק
8 חשוב לא נוח. ולקחת את עמדת הרב הראשי כאילו אין שום אפשרות להעביר הוראות. לו היינו
9 מקבלים כ"ראה וקדש" את עמדת הרבנות הראשית לא היו לנו נציגים או נשים וגברים לא יכלו
10 להתפלל ביחד. לכן יש כאן מצד אחד הסתכלות שאומרת אנו מקבלים עמדה שונה.

11

12 כבוד השופט י' עמית: במשפט המנהלי מביאים לנו לא אחת עמדה שונה מעמדת רשויות
13 המדינה. אנו אומרים הוא המומחה אנו לא נדרשים לחוות דעת. כאן אני יכול להתייחס לעדות
14 הרב הראשי כמומחה בתחומו. אפשר לא להתייחס אך זו מעין חוות דעת מומחה והשאלה האם
15 אנו צריכים לצלול ולהתחיל לכרוך את חוות הדעת של הרב הצבאי הרב יצחק.

16

17 עו"ד רגב: כבר בחוות הדעת יש רמיזה לבעייתיות בעמדת הרב הראשי. כשאומרים שהוא עוסק
18 בבעייתיות המזון הוא אומר עוד כמה דברים שמענו. בית ההסתדרות לא נשרף. צה"ל אינו
19 הצבא היחידי בעולם שמשרתים שומרי מצוות ששומרים על קלה כבחמורה. לא לזלזל בחוות
20 הדעת. הוא מציין שכדי להבהיר מה יש בחוות הדעת האמריקאית המקבילה לרב הצבאי הראשי
21 כולם אורתודוקסים וכולם אומרים דבר אחד: בית ההסתדרות לא נשרף. אין דבר כזה. לו היה
22 דבר כזה לא היה ניתן שחייל שומר מצוות ישרת. החייל אומר לסטודנטים ששומרים עליו אין
23 בעיה. בל ימצא ובל יראה. פירושו שאסור לך להחזיק חמץ. אין שום בעיה. ומה קרה? הרב
24 הצבאי הראשי, אני מודה, טרח ואמר מאיפה ההמצאה הזאת שהחייל שומר המצוות יצטרך
25 להקים מחיצה 80 מטר ומעלה.

26

27 כבוד השופט א' שטיין:

28 יש לאדוני דוגמא אחת כזו?

29

30 עו"ד רגב: אין לי דוגמא, מה שמעניין אותי כיצד נוהג בית משפט נכבד זה. אין צורך להתערב
31 שם כי הרבנות האורתודוקסית שם פועלת באופן שמיישב בין הדמוקרטיה לבין האזרח לבין
32 שמירת זכויות.

33

34 כבוד השופט א' שטיין:

35 האם יש דוגמא אחת בסוגיה כשלהי בית המשפט האמריקאי התערב?

36

37 עו"ד רגב: אין לי מושג.

38

כבוד השופט א' שטיין :

אדוני רוצה שנפתח חזית, בשאלה איך מבטיחים מאכל כשר לחיילי צה"ל.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

עו"ד רגב: זהו מקרה קיצון. באמת קיצון. יש מקרים בהם אין מנוס ולכן מצאנו לנכון לפנות אל כבודכם ולומר לכם ראו את המקרות שהמדינה מביאה לכבוד הרב צבי. חייל שרוצה להקים מחיצה מסביבו כדי שחלילה לא יראה את החמץ. כסימן ב' שהם מביאים אנו מבינים את הסיטואציה. סטוק שגוי מביא. לא הפרקליטות הצבאית אף אחד לא טרח להביא לידיעתכם. אין שום בעיה על פי ההכלה שיהודי או לא יהודי יכנס לביתו או לחדרו של היהודי ויביא איתו סנדוויץ' בפסח ויאכל.

כבוד השופט א' שטיין :

מה המשמעות להבטיח? באיזו רמה להבטיח?

עו"ד רגב: אין שום בעיה לחייל שומר מצוות בצבא האמריקאי גם כשיש חייל שאוכל חמץ בפסח. לא נכון שהשופט רובינשטיין פסק רק במקרה של חיילים ערביים או לא יהודים. השופט רובינשטיין מדבר בפירוש על חיים משותפים של יהודים וערבים. מה עם הסוהרים שנכנסים לתא? הצבא האמריקאי אינו פחות דואג ליכולתם של שומרי מצוות לאכול בפסח. הבאתי את דברי הרב מלמד שאף הוא אומר אין בעיה. בבית המלון בעל בית המלון יכול למכור את החמץ בפסח ואז אין בעיה שיש חמץ. במקרים חיצוניים בית המשפט לא היה ירא מפני הטענה של סמכות. אומר בית המשפט נכון, בית הדין הרבני הגדול אומר אסור, לא להכיר. אומר בית המשפט גם אנו יודעים את ההלכה. בית המשפט לא נרתע להתערב במהלכים ולהזמין הרבנות הראשית איימה.

עו"ד סולל: המשיבים הביאו את הדברים של כבוד השופט אהרון ברק לצורך הנושא של שמירת הדברים. מפנה לאותו מאמר (מצטטת עמ' 1050). באותו מאמר עצמו הוא אומר כי הנטל לקביעת הקשר הרציונלי מוטל על הטוען לקיומו. כלומר, לשיטת ברק היינו אמורים לקיים דיון הפוך.

כבוד השופט א' שטיין :

קיבלתם צו על תנאי היתה תשובה הרימו את הנטל.

עו"ד סולל: יש כאן מצב אבסורדי. עם כל ההברה לכך שצה"ל הוא צבא ההגנה לישראל בתור מדינה יהודית ודמוקרטית, כל המאבקים בנושא דת ומדינה תמיד עוסקים בהקשר הציבורי ולא עוסקים במה אדם בסופו של דבר יעשה בחדרו הסגור. יש כאן הגנה על האדם היחיד, שעוסקים בפרטיותו. יש פה ניסיון להכיל את התפיסה הציבורית. אין דבר דומה לזה במערכות ישראל.

כבוד השופט י' עמית: אם אני מזקק את הטיעון של חברך, החובה שלי לספק אוכל כשר לא סותרת את האפשרות שלי לאכול לא כשר ברחבי הבסיס.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37

עו"ד אורן: מסדרי חמץ מעולם לא היו קיימים. אם נעשה משהו ספורדי בא צהל חידד את הנהלים ואמר שזה אסור. הוא חידד את הנהלים קרוב לערב פסח וימשיך לעשות זאת מדי שנה. נעשה מסדר אחד בשטח זה בניגוד לנהלים. העתירה זאת לא הביאה לשנוי. הנוהל הזה לא היה מעולם נוהל של חיפוש חמץ. בשוליים אלה היו עשבים שוטים שפעלו לא לפי הנהלים. איש לא מתייחס לבסיס כשטח פרטי. בתוך שטח הבסיס יש את חדרי המגורים שזה לא בבעלות החייל וניתן להעבירו בתקופת שהותו ואכן זה החדר שלו ולכן חלות החלות אחרות למי שמקפיד. החילים שוהים בחדר וכל החיילים ששוהים בחדר המגורים שלהם צריכים להרגיש נוח ולא להיטות בחשש שמישהו יחטיא אותם ויכנס לרכושם הפרטי ויכנסו לאיסור של הכנסת חמץ. יש חובה לאפשר לחיילים מזון כשר. חברתי יכולה להציע הכלות כאלה ואחרות.

כבוד השופט י' עמית: התקשיתי להבין, 150,000 ₪.

עו"ד אורן: גם לי זה נראה אסטרונומי אך התמחור הזה הוא לטרקלין, זה נשמע כשירות VIP אלך מדובר על מתקן פשוט שניתן לחמם בו מזון וקירור.

כבוד השופט י' עמית: הם לא דרשו זאת.

עו"ד אורן: אך צהל אומר שזו החובה שלי לאפשר שמירת מזון. זה לא משהו מפואר זה משהו בסיסי. העלות שהצוות בדק ומצא העלות היא 150,000 ₪ אך הדבר בשוליים. כיון שברוב הבסיסים לא ניתן להתקין דבר כזה, הרבה פעמים אלה בסיסים מאוד גדולים וצריך כמה נקודות. אז מתעוררת השאלה האם זה אפשרי מבחינת הגורמים בשטח. בכל מקרה הדבר הזה בשוליים. חברתי דיברה על פקפוק בסוגיית הלכידות, הגורם שבחן את הדברים הוא הרמטכ"ל עצמו. אמנם הרב הראשי הסביר את ההלכה, אך הרמטכ"ל בדק אילו חלופות ניתן לתת לחיילים שרוצים לאכול חמץ. יש כאן פגיעה בזכויות חיילים שלא רוצים לצרוך מזון כשר. הפגיעה גם כשלא מקלים בה ראש היא פגיעה קלה. בצה"ל רק כ-40% מהחיילים בשירות בימי הפסח. בסופו של דבר מדובר על מעט חיילים שיכולים לצאת במהלך השבוע. כמות קטנה של חיילים שבימים אלה לא יכלו לצרוך מזון כשר לפסח. מה מצא הרמטכ"ל? שהסריטם שיאשרו שחלק מהחיילים יצרכו חמץ וחלק לא יגרמו לכך שלחלק מהחיילים לא יהיה נוח. שיהיו שטחים בבסיס שחיילים לא יוכלו להיכנס אליהם. וזה עלול לפגוע בלכידות. לכן זה דבר שלא הרמטכ"ל אלא הרב הראשי מצא לבחור בהמלצות הצוות. צה"ל הוא צבא שרוב משרתיו מקפידים. בניגוד לצבא ארה"ב משרת, חייל בצה"ל נכפה עליו השירות הוא שירות חובה, ולכן יש להקפיד על הזכויות, קלה כחמורה בדקדוקי ההלכה. חברי מדבר על סעיף ב' בשולחן ערוך. קיבלנו את הערות אודי שוורץ שבחן את ההערות. זה פרשנויות שונות לגבי האופן בו חייל צריך להגן על עצמו מפני חמץ של אחר. אלה דוגמאות היסטוריות ואנו מדברים על מציאות עשוית שהרב הראשי לישראל מכיר היטב. חברתי דיברה על רב אורתודוקסי שאומר שיש לפרש באופן אחר את שולחן ערוך. אז בסדר, יש לאפשר את האוכל הכשר לחיילים. הדבר המשמעותי ביותר

1 שיש כאן קשר רציונאלי בין איסור זה לקבלת אוכל כשר שבגלל זליגה הפך לאוכל שהוא לא
2 יכול לאכול. אז אולי המבחן המשמעותי ביותר הוא תועלת מול נזק. הנזק לחייל שלא יוכל
3 לאכול אוכל כשר לפסח מול החשש שלא יינתן מענה תזונתי ויצטרכו להסתפק במנות קרב
4 ארוזות מחוץ לבסיס.

5

6 כבוד השופט י' עמית: לא שייך מנות הקרב.

7

8 עו"ד אורן: אז הנזקים שדיברתי עליהם.

9

10 **נדחה לעיון ומתן פסק דין שישלח לצדדים.**

11

12 הוקלד ע"י גלית/אלירן